

ادبیات فارسی ۳

۱- در کدام گزینه یکی از واژگان نادرست معنا شده است؟

- (۱) متألّیء (درخشنده) - خصال (خوی‌ها) - وجد (شادمانی)
 (۲) اجنبی (بیگانه) - ملکوت (جهان بالا) - گزاف (بیهوده)
 (۳) تعبیه (جاسازی) - قبضه (یک مشت از هر چیز) - قرب (هم‌جوار)
 (۴) تسخیر (تصرف کردن) - چنبره (حلقه‌های دایره‌ای) - موزون (خوش‌نوا)

۲- معنای چند واژه در کمانک برابر آن صحیح است؟

«تعصب (جانب‌داری) - برزخ (حداصل بین دو چیز) - مقرر شدن (ثبات یافتن) - منتشا (نام شهری در آسیای صغیر) - ایمن (دل آسوده) - کلافه (بی‌تاب) - دنج (آرامش) - حشم (زیردست) - عفاف (پارسایی)»

- (۱) هشت (۲) هفت (۳) شش (۴) پنج

۳- معنای واژه «روضه» در کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) از کتب جز فسانه نادیده / به جز از روضه پند نشنیده
 (۲) وه چه گویم از صفای روضه پرنور او / کز فروغش کور روشن می‌شود بی‌اختیار
 (۳) تا سبزه گردد شوره‌ها تا روضه گردد گورها / انگور گردد غوره‌ها تا پخته گردد نان ما
 (۴) به روضه‌ای که در او صد هزار گل می‌رسد / به‌جای میوه و گل، خار و سنگ و هامون است

۴- آثار زیر به ترتیب متعلق به کدام هنرمندان است؟

«زندان موصل - مرصادالعباد - تذکرة الاولیا»

- (۱) کامور بخشایش - نجم‌الدین رازی - عطار
 (۲) کامور بخشایش - نجم دایه - جامی
 (۳) اصغر رباط خبری - نجم دایه - جامی
 (۴) اصغر رباط خبری - نجم‌الدین رازی - عطار

۵- املائی چند واژه در عبارت زیر نادرست است؟

«کلی رنج و تبعث اهل عالم بدان بی‌نهایت است که حرص ایشان را عنان گرفته می‌گرداند چنان‌که اشتر ماده را کودک خرد به هر جانب می‌کشد و انواع حول و خطر و مؤونت حضر و مشقت سفر برای دانگانه بر حریص آسان‌تر که دست دراز کردن برای قبض مال بر سخی.»

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۶- کدام بیت فاقد غلط املائی است؟

- (۱) در پرده حجاز بگو خوش ترانه‌ای / من هدهدم سفیر سلیمانم آرزوست
 (۲) اسم اعظم بکند کار خود ای دل خوش باش / که به تلبیس و حیل، دیو مسلمان نشود
 (۳) ز شرع ار یک دقیقه ماند محمل / شوی در هر دو کون از دین معطل
 (۴) گاه با بار مزلت سوی آن مسجد دویم / گاه با رخت غریبی نزد آن ویران شویم

۷- کدام ابیات غلط املائی دارند؟

(الف) صائب به همین تازه غزل کز قلمت ریخت / زنگ الم از سینه عشاق حزین خاست

(ب) صائب کشید سر به گریبان نیستی / تسخیر کرد مملکت بی زوال را

(ج) جوهر آینه همچون موی آتش دیده است / این تناول از فروغ آفتاب روی کیست؟

(د) مرکب شعر و حیون علم و ادب را / طبع سخن‌سنج من عنان و مهار است

- (۱) د - ج (۲) ج - ب (۳) الف - د (۴) ب - الف

۸- آرایه‌های «تشبیه - جناس - تشخیص - کنایه - اغراق» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

(الف) درد بیاله‌ای به گریبان خاک ریز / سنگ و سفال را جو عقیق آب‌دار کن

(ب) تا ورق برگشت، محضرها به خون ما نوشت / چون قلم آن را که با خود یک زبان پنداشتیم

(ج) بسیار نازک است سخن‌های عاشقان / بگذار گوش را و سرانجام هوش کن

(د) به گرداب بلا انداختی چون کشتی ما را / لبی خشک از شکایت چون لب دریا کرامت کن

(ه) ز بس که تلخی دوران کشیده‌ام صائب / دهان مار شود تلخ از گزیدن من

- (۱) د - ج - الف - ب - ه (۲) ب - الف - ج - د - ه (۳) د - الف - ه - ب - ج (۴) ب - ج - ه - د - الف

۹- همه آرایه‌های «کنایه - تلمیح - حس آمیزی - استعاره» در کدام بیت دیده می‌شود؟

- ۱) بود بی‌رنگی ز آفت جوشن داوودی‌ام / تختۀ مشق شکستن کرد رنگینی مرا
- ۲) دیده‌ام چون پیر کنعان شد سفید از انتظار / تا شنیدم بوی یوسف از گریبان سخن
- ۳) حیف فرهاد که با آن همه شیرین کاری / شد به خواب عدم از تلخی افسانۀ عشق
- ۴) میخانه است کاسۀ سر فیل مست را / صائب ز خود شراب برآرد سیوی دل

۱۰- یکی از آرایه‌های مقابل کدام بیت نادرست است؟

- ۱) میا در قلب عشق ای دل که بازی نیست جانبازی / مکن بر جان خویش آخر ز راه کین، کمین‌سازی (ایهام تناسب - جناس)
- ۲) مرا به ضرب تو چون چنگ سرخوش است ولیکن / تو دانی ار بزنی حاکمی و گر بنوازی (تضاد - مراعات نظیر)
- ۳) چو آن مهوش نمی‌آرم پریروی به زیبایی / چو آن لعبت نمی‌بینم گل‌اندامی به طنازی (تشبیه - استعاره)
- ۴) متاب روی ز مهر ارچه آفتاب منیری / به حسن خویش مناز ار چه در تنعم و نازی (کنایه - تلمیح)

۱۱- ابیات زیر فاقد کدام آرایه‌های ادبی است؟

«گرفتنت که بگیرم عنان مرکب تازی / کجا روم که فرس بر من شکسته نتازی؟»

تو شاهبازی و دانم که تیهوان نتوانند / که در نشیمن عنقا کنند دعوی بازی

به خون بشوی مرا چون قتیل تیغ تو گشتم / که در شریعت عشقت شهید باشم و غازی»

- ۱) ایهام - تشبیه ۲) مراعات نظیر - تناقض ۳) جناس - کنایه ۴) واج‌آرایی - اسلوب معادله

۱۲- نقش کلمات بیت در کمانک برابر آن تماماً صحیح است.

- ۱) گر به میدان رود آن بت مگذارید دمی / بو که هشیار شوم برگ نثاری بکنم (مفعول - مسند)
- ۲) نگذارم که جهانی به جمالش نگرند / شوم از خون جگر پرده به پیشش بکنم (متمم - مفعول)
- ۳) گر مرا پرسى و چیزی به تو آواز دهد / آن نه خاقانی باشد که بود پیرهنم (متمم - نهاد)
- ۴) یا مرا بر در میخانه آن ماه برید / که خمار من از آن جاست هم آن جا شکنم (مضاف‌الیه - قید)

۱۳- در همه ابیات به استثنای شیوه بلاغی به کار رفته است.

- ۱) زهر غم خویشم ده تا عمر خوشت گویم / خاک در خویشم خوان تا تاج سرت خوانم
- ۲) گر با سر تیغ افتد کار سرخاقانی / بر تیغ سراندازم وز کار نیندیشم
- ۳) اقطاع این سوار و رای خرد شناس / میدان این براق برون از جهان طلب
- ۴) با درد فراق تو به جان می‌زنم الحق / درمان ز که جویم؟ که ز خوی تو ندیدم

۱۴- معنای ردیف در کدام بیت متفاوت است؟

- ۱) از شست عشق تو نبرد هیچ ناوکی / کان با قضای چرخ برابر نمی‌شود
- ۲) مردم به تیر غمزه بریزی هزار خون / وین طرفه‌تر که تیر تو خود تر نمی‌شود
- ۳) انصاف من ز تو که ستاند؟ که در جهان / داور نماند کز تو به داور نمی‌شود
- ۴) از آرزوی وصل تو جان و دلم نماند / کآمدش فراق تو کمتر نمی‌شود

۱۵- کدام بیت فاقد جمله مرکب است؟

- ۱) ناله خاقانی اگر دادستان شد از فلک / ناله من نبست غم، دادستان من کجا؟
- ۲) او چو درآمد ز در، بانگ برآمد ز من / کانیت شکاری شگرف وینت شبی بوالعجب
- ۳) از دیده به بالاش فرو بارم گوهر / آن سنگ دل افسوس که گوهر نپذیرد
- ۴) جام می تا خط بغداد ده ای یار مرا / باز هم در خط بغداد فکن بار مرا

۱۶- تعداد وابسته‌های پیشین کدام عبارت کمتر است؟

- ۱) مطالبی که در شرح حال برخی شعرا نوشته، نشان می‌دهد که ادبیات تغزلی و حماسی، هر دو، در این دوره مورد توجه شاعران هستند.
- ۲) نگارش همان دو تذکره در آغاز و پایان دهمین قرن هجری، حکایت از آن دارد که عشق مجازی موضوع مسلط بر غزل آن قرن است.
- ۳) در این اشعار حکیم ملاهادی سبزواری، نشانه‌هایی از تفکر وحدت وجود و دیگر گرایش‌های صوفیانه را به خوبی می‌توان دید.
- ۴) می‌توان سوال کرد کدام شعر غنایی این عصر است که با وجود چندین شگرد هنری، هیچ‌گاه نمی‌تواند چنان که باید اثرگذاری عاطفی داشته باشد؟

۱۷- مفهوم کدام بیت‌ها یکسان است؟

- الف) ز کار بسته میندیش و دل شکسته مدار / که آب چشمه حیوان درون تاریکی است
- ب) تپیدن دل سیاره می‌کند فریاد / که این شکسته‌بنا جای آرمیدن نیست
- ج) از سر تعبیر دل بگذر که معماران عشق / روز اوّل رنگ این ویرانه، ویران ساختند
- د) از دل مدار جور خود ای سنگدل دریغ / کاین شیشه شکسته به سنگ آشناتر است

۱) د - ج ۲) ج - ب ۳) الف - ج ۴) ب - د

۱۸- اشاره به آیه «أنا عرضنا الامانة على السماوات والارض فأبين أن يحملنها فحملها الانسان أنه كان ظلوماً جهولاً» در کدام بیت دیده نمی‌شود؟

- ۱) به ته بار گران سنگ امانت رفتند / کوه در تاب ز تاب کمر مردان است
- ۲) ز حمل بار امانت به تنگ می‌آید / به مردمان منماید معتمد خود را
- ۳) دل سرمست اگر بار امانت نکشد / کیست آید دگر از عهده این کار برون؟
- ۴) حمّال آن امانت کان را فلک نپذیرفت / گشتم به اعتمادی کز لطف توست باری

۱۹- بیت «ضربت گردون دون آزادگان را خسته کرد / کو دل آزاده‌ای کز تیغ او مجروح نیست؟» با کدام بیت تناسب معنایی دارد؟

- ۱) به رنج بردن بیهوده گنج نتوان برد / که بخت راست فضیلت نه زور بازو را
- ۲) متصل گردد فلک را بر یک آیین آسیا / از شکست دل نگردد سیر هیچ این آسیا
- ۳) می‌برد دل بی‌خرد را بهر اوج اعتبار / طفل نافتاده را اندیشه‌ای از بام نیست
- ۴) دست فلک کیود شد از گوشمال ما / مشغول خاک بازی طفلانه خودیم

۲۰- ویژگی حماسی مقابل کدام بیت با آن همخوانی ندارد؟

- ۱) سر بخت بدخواه با خشم اوی / چو دینار خوارست بر چشم اوی (قهرمانی)
- ۲) چنان شاه پالوده گشت از بدی / که تابید از او فرّه ایزدی (ملّی)
- ۳) کز ایشان بود تخت شاهی به جای / وز ایشان بود نام مردی به پای (قهرمانی)
- ۴) کنون من کمر بسته و رفته گیر / نخواهم جز از دادگر دستگیر (ملّی)

۲۱- بیت «بر آن چه می‌گذرد دل منه که دجله بسی / پس از خلیفه بخواهد گذشت در بغداد» با کدام بیت قرابت معنایی ندارد؟

- ۱) می‌نبینید آن سفیهانی که ترکی کرده‌اند / همچو چشم تنگ ترکان گور ایشان تنگ و تار؟
- ۲) باش تا بر باد بینی خان رای و رای خان / باش تا در خاک بینی شرّ شور و شور شار
- ۳) گلبنی کاکنون تو را هیزم نمود از جور دی / باش تا در جلوه‌اش آرد دست انصاف بهار
- ۴) بنگرید اکنون بنات النّعش‌وار از دست مرگ / نیزه‌هاشان شاخ شاخ و تیرهاشان پار پار

۲۲- مفهوم مصراع اول بیت با همه بیت‌ها تناسب دارد به جز:

«به دشت دل گیاهی جز گل رویت نمی‌روید / من این زیبا زمین را آزمودم میهن ای میهن»

- ۱) من به دیدار تو مشتاقم و از غیرملول / گر تو را از من و از غیرملالی دارد
- ۲) گر دوست را به دیگری از من فراغت است / من دیگری ندارم قائم مقام دوست
- ۳) خواهم که بیخ صحبت اغیار بر کنم / در باغ دل رها نکنم جز نهال دوست
- ۴) گر دیگران به منظر زیبا نظر کنند / ما را نظر به قدرت پروردگار اوست

۲۳- بیت زیر با کدام بیت تناسب معنایی دارد؟

«دیروز اگر سوخت ای دوست، غم برگ و بار من و تو / امروز می آید از باغ بوی بهار من و تو»

(۱) سعدیا دی رفت و فردا همچنان موجود نیست / در میان این و آن، فرصت شمار امروز را

(۲) مبین کز ظلم جباری، کم آزاری ستم ببند / ستمگر نیز روزی کشته تیغ ستم گردد

(۳) نوبه زهد فروشان گران جان بگذشت / وقت رندی و طرب کردن رندان برخاست

(۴) بشد که یاد خوشش باد روزگار وصال / خود آن کرشمه کجا رفت و آن عتاب کجا؟

۲۴- عبارت «مردمی که به خانه‌های تاریک و بی‌دریچه عادت کرده‌اند؛ از پنجره‌های باز و نورگیر گریزان هستند.» با کدام بیت تناسب دارد؟

(۱) هشیار کجا داند بی‌هوشی مستان را؟ / بو جهل کجا داند احوال صحابی را؟

(۲) باران که در لطافت طبعش خلاف نیست / در باغ لاله روید و در شوره‌زار، خس

(۳) جانی است چون شعله ولی دودش ز نورش بیشتر / چون دود از حد بگذرد در خانه ننماید ضیا

(۴) در رو به عشق دینی تا شاهدان ببینی / پرنور کرده از رخ، آفاق آسمان را

۲۵- مفهوم کدام دو بیت یکسان است؟

(۱) هرکه فریادرس روز مصیبت خواهد / گو در ایام سلامت به جوان مردی کوش

ز تلخی‌های عالم نشئه می می‌برد صائب / جوانمردی که از پیر مغان ارشاد می‌گیرد

(۲) گریز از کفش در دهان نهنگ / که مردن به از زندگانی به تنگ

پروای مرگ نیست گدای برهنه را / سیل آب زندگی است سرای برهنه را

(۳) چو بخشایش پاک یزدان بود / دم آتش و آب یکسان بود

مرا چه بندگی از دست و پای برخیزد؟ / مگر امید به بخشایش خداوندی

(۴) یوسف به این رها شدن از چاه دل میند / این بار می‌برند که زندانی‌ات کنند

به پایداری غم نیست روزگار نشاط / شتاب خنده برق است شادمانی را